

ELEMENTY SŁUŻBY WEWNĘTRZNEJ

O służbie wewnętrznej w pełnym wymiarze można mówić mając na uwadze wojsko lub inne państwowe służby mundurowe. Niemniej, ochotnicze straże pożarne, którym prawo pozwala używać mundurów i dystynkcji, które wykonują czynności wymagające dowodzenia i podległości służbowej, muszą opierać się na zasadach właściwych mundurowym służbom profesjonalnym. Wprawdzie działalność OSP opiera się na pracy społecznej, na dobrowolnym wykonywaniu przyjętych na siebie obowiązków, ale charakter wielu zadań upodabnia strażaków ochotników do strażaków Państwowej Straży Pożarnej. Głównymi bowiem celami OSP są działania prewencyjne, udział w akcjach ratowniczych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych, katastrof i innych zdarzeń, gdzie zagrożone jest życie, zdrowie i mienie ludzi. Praca członków OSP zwłaszcza w wyszczególnionych wyżej przypadkach, wymaga odpowiedniego przygotowania teoretycznego i praktycznego, a poza wiedzą fachową wymaga sprawności psychicznej i fizycznej. Oprócz właściwych warunków psychicznych i fizycznych oraz odpowiedniej wiedzy, od strażaka ochotnika wymaga się wykonywania rozkazów i ścisłego przestrzegania przepisów. Warto zauważyć, że zadania, o których mowa, każdy strażak wykonuje w zespole. Może to być rota, zastęp, pluton itd. Funkcja każdego strażaka musi być w zespole ściśle określona i podlegać zależnościom służbowym. Także charakter działań wymusza odpowiedzialność za realizację zadań, dyscyplinę i świadomość wagi podjętych zadań. Wyrazem zdyscyplinowania jest świadome wykonywanie rozkazów i przestrzeganie zasad służbowych. Niezbędne są te zasady (a wiążą się one ściśle ze służbą wewnętrzną) do osiągania sprawności działania oraz właściwego i pełnego wykorzystania posiadanych umiejętności.

Zasady podległości służbowej

W państwowej jak i ochotniczych strażach pożarnych, podobnie jak w wojsku, obowiązuje zależność służbowa wobec przełożonych oraz zasada starszeństwa. **Przełożonym** jest ten strażak ochotnik, który na mocy otrzymanych pełnomocnictw, uprawnień nadanych przez stowarzyszenie i wynikających z przepisów służbowych ma prawo rozkazywać innym strażakom, kieruje nimi podczas wykonywania odpowiednich zadań i jest odpowiedzialny za realizację tych zadań. W ochotniczej straży pożarnej przełożonymi będą m.in. naczelnik OSP i dowódca sekcji. Strażacy, którzy podlegają rozkazom (np. naczelnika) są podwładnymi. Rozróżnia się przełożonych bezpośrednich i pośrednich. W jednostce złożonej z kilku sekcji dla strażaka bezpośrednim przełożonym będzie dowódca sekcji. Naczelnik będzie dla niego przełożonym pośrednim, zaś dla dowódcy sekcji przełożonym bezpośrednim. Mówiąc najprościej: przełożony bezpośredni to ten, który bezpośrednio wydaje rozkazy i polecenia. Przełożony pośredni zaś, to przełożony przełożonego. Każdy rozkaz powinien być wydawany w zasadzie przez bezpośredniego przełożonego i ewentualnie przez bezpośredniego przełożonego zmieniony lub odwołany. W szczególnych przypadkach rozkaz może zmienić lub odwołać przełożony wyższy (pośredni). Powinien jednak niezwłocznie poinformować o swej decyzji przełożonego bezpośredniego. Zasada ta wiąże się z tzw. drogą służbową. Zgodnie z drogą służbową rozkazy i polecenia od najwyższych przełożonych do najniższych podwładnych powinny przechodzić przez wszystkich pośrednich przełożonych i odwrotnie - wszystkie prośby, pytania, wnioski itp. kierowane od podwładnych do wyższych przełożonych powinny przechodzić przez ręce wszystkich przełożonych

pośrednich. Droga służbowa wskazuje na pewną hierarchię odnoszącą się do dowodzenia akcjami ratowniczo-gaśniczymi.

Od dowódcy sekcji OSP dowodzenia przejmują wyżsi dowódcy według następującego porządku:

- naczelnik ochotniczej straży pożarnej,
- dowódca terenowej służby ratowniczej,
- dowódca zakładowej służby ratowniczej,
- dowódca zakładowej straży pożarnej,
- dowódca gminnej zawodowej straży pożarnej,
- dowódca jednostki ratowniczo-gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej.

Kierowanie akcją mogą także przejąć:

- komendant rejonowy PSP
- komendant wojewódzki PSP
- komendant główny PSP

Kierownik akcji ratowniczej jest przełożonym wszystkich uczestniczących w akcji ratowników (strażaków). Niejednokrotnie zdarza się, że kilku członków OSP wykonuje jakieś czynności wymagające określonego kierownictwa, a między nimi nie ma stosunku podległości. W takich przypadkach na przełożonego (do wykonania konkretnego zadania) wyznacza się:

- wyższego funkcją,
- przy równorzędnych funkcjach, wyższego stopniem,
- przy równorzędnych funkcjach i stopniach - starszego wysługą lat w danym stopniu, zaś przy jednakowej wysłudze lat-starszego wiekiem.

Obok terminu przełożony w służbach mundurowych funkcjonuje termin starszy. Starszym jest członek OSP wyższy funkcją, nie będący jednak przełożonym uprawnionym do wydawania rozkazów. Dla strażaka z sekcji pierwszej starszym będzie np. dowódca sekcji drugiej. Stopnie i funkcje służbowe Pojęcia "starszy" i "młodszy" wiążą się ściśle ze stopniami i funkcjami służbowymi. Warto zatem przypomnieć sobie stopnie i funkcje w OSP i ich Związku oraz stopnie służbowe strażaków PSR Spróbujmy zatem usystematyzować je od najniższych do najwyższych.

Ochotnicze straże pożarne:

- . strażak,
- . starszy strażak,
- . dowódca rot,
- . pomocnik dowódcy rot,
- . dowódca sekcji,
- . pomocnik dowódcy plutonu,
- . dowódca plutonu,
- . członek zarządu,
- . członek komisji rewizyjnej,
- . zastępca naczelnika,
- . wiceprezes-naczelnik,
- . przewodniczący komisji rewizyjnej,
- . prezes.

Zarządy gminne, gminne komisje rewizyjne:

- . członek zarządu,
- . członek komisji rewizyjnej,
- . członek prezydium zarządu,
- . wiceprezes zarządu-komendant gminny,
- . przewodniczący gminnej komisji rewizyjnej,
- . prezes zarządu.

Zarządy powiatowe, powiatowe komisje rewizyjne

- . członek zarządu,
- . członek powiatowej komisji rewizyjnej,
- . członek prezydium zarządu,
- . wiceprzewodniczący powiatowej komisji rewizyjnej,

- . wiceprezes zarządu,
- . przewodniczący powiatowej komisji rewizyjnej,
- . prezes zarządu powiatowego.

Na szczeblu województwa i kraju występuje identyczny układ funkcji jak na szczeblu powiatu.

Stopnie strażaków Państwowej Straży Pożarnej

szeregowi - strażak, starszy strażak

podoficerowie - sekcyjny, starszy sekcyjny, młodszy ogniomistrz, ogniomistrz, starszy ogniomistrz

aspiranci - młodszy aspirant, aspirant, starszy aspirant

oficerowie - młodszy kapitan, kapitan, starszy kapitan, młodszy brygadier, brygadier, starszy brygadier, nadbrygadier, generał brygadier.

Zasady zachowania się w mundurze

Członek OSP występujący w mundurze powinien w sposób regulaminowy oddawać honory z zachowaniem zasad zwierzchnictwa, starszeństwa i zasad dobrego wychowania. Honory oddaje się przy spotkaniach, podczas mijania i wyprzedzania na ulicy. Zastępują one grzecznościowe pozdrawianie się osób cywilnych. Honory obowiązkowo należy oddawać:

- przedstawicielom władz państwowych i związkowych,
- sztandarom państwowym i związkowym,
- podczas oficjalnego grania hymnów,
- wszystkim przełożonym i starszym.

Wchodząc do pomieszczeń biurowych, w których przebywa przełożony należy zameldować się i przedstawić cel przybycia. Mijając przełożonego w korytarzu budynku należy zatrzymać się, stanąć obok, by umożliwić swobodne przejście przełożonemu. Mijając stojącego przełożonego w wąskim przejściu należy zwrócić się z prośbą o zezwolenie na przejście. Ważne jest także zachowanie się strażaka w mundurze w miejscach publicznych. Strażak powinien mieć wówczas świadomość, że nie jest osobą anonimową, lecz przedstawicielem konkretnej organizacji. Dlatego też powinien odznaczać się grzecznością, dobrym wychowaniem, kulturą osobistą.